

**Харківський національний педагогічний університет
імені Г.С. Сковороди (Україна)**

Стамбульський університет (Турецька Республіка)

Вроцлавський університет (Республіка Польща)

Університет Цзинань (Китайська Народна Республіка)

***«Актуальні проблеми
приватного та публічного права»***

**Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції
присвяченої 93-річчю з дня народження члена-кореспондента НАПрН
України, академіка Міжнародної кадрової академії, Заслуженого діяча
науки України, доктора юридичних наук, професора Процевського О.І.**

21 травня 2022 року

м. Харків

УДК 349.2:342.727

ББК 67.305

А 43

Актуальні проблеми приватного та публічного права : матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції присвяченої 93-річчю з дня народження члена-кореспондента НАПрН України, академіка Міжнародної кадрової академії, Заслуженого діяча науки України, доктора юридичних наук, професора Процевського О.І. (21 травня 2022 року). – Харків, 2022. – ТОВ «Видавництво Точка», віддруковано у ТОВ «Друкарня Мадрид» через ФОП Гобельовська Л. П.– 460 с.

ISBN 978-617-7988-13-6

У матеріалах збірника представлені результати наукових досліджень вчених, присвячених актуальним проблемам приватного та публічного права.

Видання адресоване вченим, аспірантам, докторантам, викладачам закладів юридичної освіти, працівникам суду, адвокатури, органам юстиції, співробітникам Державної служби зайнятості України, практикуючим юристам, громадським діячам, профспілковим активістам, іншим особам, що цікавляться проблемами приватного та публічного права.

Матеріали конференції оприлюднені у електронному вигляді на сервері відкритого електронного архіву (репозитарію) Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди EKhNPUiR (електронний архів): <http://dspace.hnpu.edu.ua/> та на сайті юридичного факультету: <http://www.hnpu-laws.in.ua/> у розділі «Наука».

Інформація про оргкомітет. Координацію проведення конференції здійснює кафедра цивільно-правових дисциплін і трудового права імені професора О.І. Процевського – тел.: +38(057)700-35-16, e-mail: trudkonf.hnpu@gmail.com

Коваленко Олена Олександрівна (в.о. завідувача кафедри д-р юрид. наук, професор) +38(057)598-98-75;

Головань Тетяна Георгіївна (в.о. декана юридичного факультету канд. юрид. наук, доцент) +38(067)681-93-90;

Ждан Микола Дмитрович (канд. юрид. наук, доцент) +38(063)948-05-19;

Пономаренко Оксана Михайлівна (канд. юрид. наук, доцент) +38(097)332-55-70;

Гоц-Яковлєва Ольга Василівна (канд. юрид. наук, доцент) +38(067)724-29-49;

Гرابко Людмила Владиславівна (ст. лаборант) +38(057)274-83-23

Оргкомітет конференції не завжди поділяє думку учасників. У збірнику максимально точно збережена орфографія і пунктуація, які були запропоновані учасниками. Повну відповідальність за достовірну інформацію несуть учасники та їх наукові керівники.

Всі права захищені. При будь-якому використанні матеріалів конференції посилання на джерела є обов'язковим.

ШТЕФАН А.С. ЛІЦЕНЗІЯ В СИСТЕМІ ДОГОВОРІВ ЩОДО РОЗПОРЯДЖАННЯ МАЙНОВИМИ АВТОРСЬКИМИ ПРАВАМИ	230
ВАСИЛЬЄВ С.В. ЦИВІЛЬНА ПРОЦЕСУАЛЬНА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ: ОСОБЛИВОСТІ СУБ'ЄКТИВНОГО СКЛАДУ	233
КОЛІСНИКОВА Г.В., МАНУЙЛОВА Ю.О. ЗВІЛЬНЕННЯ ВІД ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА НЕВИКОНАННЯ ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ПІД ЧАС ДІЇ РЕЖИМУ ВОЄННОГО СТАНУ	237
ПАХОМОВА А.О. ОСОБЛИВОСТІ ВИКОНАННЯ СУДОВИХ РІШЕНЬ У ЗАРУБІЖНИХ КРАЇНАХ.....	240
ПОНОМАРЕНКО О.М. ПРОБЛЕМИ ДЕРЖАВНОЇ РЕЄСТРАЦІЇ ШЛЮБУ ЗА ОСОБЛИВОЮ ПРОЦЕДУРОЮ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	243
РОЗГОН А.В. АВТОРСЬКЕ ПРАВО НА РЕЗУЛЬТАТИ ТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ, РЕАЛІЗОВАНІ У РОБОТОТЕХНІЦІ: УКРАЇНСЬКИЙ ТА ІНОЗЕМНИЙ ДОСВІД.....	247
СПРИНДИС С.І., ПРОТОПОПОВА Я.С. ОСОБЛИВОСТІ ДОГОВОРУ ПЕРЕВЕЗЕННЯ ВАНТАЖУ ЗАЛІЗНИЧНИМ ТРАНСПОРТОМ	250
ХРИМЛІ К.О., ГОСТЄВА О.Ю. ЗАПРОВАДЖЕННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ПРАВОВИХ РЕЖИМІВ ЯК ШЛЯХ ДО ВІДНОВЛЕННЯ ПОСТТРАЖДАЛИХ ВІД БОЙОВИХ ДІЙ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ.....	254
ПЕТРЕНКО Г.О., БОРЗЕНКОВА Л.П. ДЕЯКІ ПИТАННЯ ПОВНОВАЖЕНЬ СТАРОСТИ ЩОДО ОРЕНДИ КОМУНАЛЬНОГО МАЙНА	257
ШЕРСТЮК С.В. ДЕЯКІ ПРАВОВІ АСПЕКТИ ФУНКЦІОНУВАННЯ РАДИ НАЦІОНАЛЬНОГО БАНКУ УКРАЇНИ.....	261
МИКИТЮК В.О., МИКИТЮК С.О. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ У МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ	264
МЕШКОВА К.О. ЩОДО ПРАВОВОГО ВРЕГУЛЮВАННЯ ПИТАНЬ КОМПЕНСАЦІЇ ЗА ЗРУЙНОВАНЕ АБО ПОШКОДЖЕНЕ МАЙНО ВНАСЛІДОК БОЙОВИХ ДІЙ.....	267
ЦИРКУНЕНКО О.В. ОСОБЛИВОСТІ ЗДІЙСНЕННЯ ПРАВОСУДДЯ В ПЕРІОД ВОЄННОГО СТАНУ	269
МЕНДЕЛЯ О.О. СТРОК ВИКОНАННЯ СТРАХОВОГО ОBOB'ЯЗКУ З ВИПЛАТИ СТРАХОВОГО ВІДШКОДУВАННЯ ЗА ДОГОВОРОМ СТРАХУВАННЯ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗАКЛАДІВ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я	272
ГРАБЧУК О.В., ХОЛОД А.О. ОПЕРАЦІЇ З КРИПТОВАЛЮТОЮ: ОСОБЛИВОСТІ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ В ЗАРУБІЖНИХ КРАЇНАХ	274
КУЗНЕЦОВА К.І. ПРОЦЕДУРА УСИНОВЛЕННЯ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ: ПРАКТИЧНИЙ АСПЕКТ.....	277
АКСЬОНОВ Є.М. ПОРЯДОК ТА ПІДСТАВИ ЗДІЙСНЕННЯ ПРЕДСТАВНИЦТВА У ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ.....	281

питання, як порівняти обмеження в 150 кв. м, що покривають допустимий для компенсації метраж житлових приміщень у багатоквартирному будинку зі зруйнованими будинками приватного сектора, площа яких може бути над 200 кв.м.

Вказаний законопроект є одним з трьох законопроектів, які надані до розгляду. Мова йде також про законопроект «Про державну реєстрацію збитків, завданих внаслідок зброєної агресії Російської Федерації» та законопроект «Про захист права власності та інших речових прав осіб, постраждалих внаслідок зброєної агресії». Але суттєві неузгодженості мають місце як і між цими трьома законопроектами, так і між ними та діючим законодавством.

Пріоритетним питанням правового регулювання питань цивільно-правової сфери, у тому числі і питань захисту приватної власності саме у період військового конфлікту є обов'язкове поєднання та узгодженість міжнародного гуманітарного права з внутрішнім приватним правом.

Наразі вирішення багатьох суперечностей і неоднозначних питань у запропонованих законопроектах є сьогодні принциповими і нагальними в процесі забезпечення відновлення прав власників, майно яких знищено чи пошкоджено внаслідок бойових дій на території нашої держави, тим більше, що йдеться про втрату майна особами, яке для них є життєвою необхідністю, тому вимірювати компенсаційний характер відшкодування частковими замірами та вибірково в такому випадку навряд чи допустимо.

УДК 347

Orcid 0000-0002-6202-3000

Циркуненко Олена Валеріївна,
старший викладач кафедри цивільно-правових дисциплін
і трудового права імені професора О.І.Процевського
Харківського національного педагогічного університету
імені Г.С. Сковороди

ОСОБЛИВОСТІ ЗДІЙСНЕННЯ ПРАВОСУДДЯ В ПЕРІОД ВОЄННОГО СТАНУ

Конституція України як основний закон держави чітко закріплює виключні повноваження щодо здійснення правосуддя за судами України [1].

Судова влада, відповідно до теорії й практики розподілу влади, є незалежною самостійною сферою публічної влади, яка створена для вирішення соціальних конфліктів, покликана забезпечувати захист прав і свобод людини й громадянина [2].

Правосуддя є однією з основних функцій судової влади, діяльністю судових органів.

Правосуддя за своєю суттю визнається таким лише за умови, що воно відповідає вимогам справедливості і забезпечує ефективне поновлення в правах.

Загальною декларацією прав людини 1948 року передбачено, що кожна людина має право на ефективне поновлення в правах компетентними національними судами у випадках порушення її основних прав, наданих їй Конституцією або законом (стаття 8). Право на ефективний засіб захисту закріплено також у Міжнародному пакті про громадянські та політичні права (стаття 2) і в Конвенції про захист прав людини та основних свобод (стаття 13)[3;4;5].

Карколомне повномасштабне вторгнення Російської Федерації на територію суверенної України внесло корективи у всі сфери діяльності як державних механізмів, так і громадян. Не стала виключенням і діяльність судової системи.

Законом України «Про правовий режим воєнного стану» [6] було чітко регламентовано роботу судів як органів судової влади, яка полягала у виконанні положень Конституції України щодо неможливості делегування функцій судів, привласнення цих функцій іншими органами чи посадовими особами, створення надзвичайних та особливих судів, скорочення чи прискорення будь-яких форм судочинства.

Чітка організація роботи судів дала можливість здійснювати правосуддя у штатному режимі, що сприяло реалізації конституційного права людини на судовий захист. Слід зазначити, що у воєнний період Верховним Судом було ухвалено більш ніж 1500 рішень. Однак, кількість звернень громадян до судів нижчих інстанцій знизилась з 30000 на місяць до 11500.

Щодо порядку здійснення правосуддя у воєнний стан судами різних інстанцій слід зауважити, що процедура розгляду справ в Верховному Суді здійснювалась у законодавчо встановленій письмовій формі, що не викликало ускладнень; розгляд справ судами апеляційної інстанції ускладнювався неможливістю виклику сторін в судове засідання; потребує вдосконалення процедура звернення за захистом порушених прав до місцевих судів в системі Електронний суд.

Особливістю організації роботи судів, які опинилися на окупованих територіях, на територіях, де ведуться активні бойові дії або були зруйновані, (5 % від загальної кількості судів)[7] щодо здійснення ними правосуддя стала зміна територіальної підсудності судових справ, що розглядаються в цих судах, або зміна місцезнаходження судів на підставі ЗУ «Про воєнний стан», «Про судоустрій і статус судів» та Розпоряджень Верховного Суду про визначення територіальної підсудності справ. Слід зазначити, що на цей час вже є випадки відновлення підсудності деяких судів [8]

З метою забезпечення доступу до правосуддя, реалізації права на судовий захист, а також забезпечення належного функціонування судової влади та на виконання положень пункту 56 розділу XII «Прикінцеві та перехідні положення», статті 131 Конституції України, ЗУ «Про судоустрій і статус судів» було розпочато процедуру відрядження суддів місцевих судів, що розташовані на територіях, на яких ведуться активні бойові дії, територіальну підсудність яких було змінено. Перелік судів для переведення суддів налічує 178 судів, до яких будуть здійснюватися відрядження суддів. [9].

Також слід звернути увагу, що для запобігання загрози життю та здоров'ю суддів та учасників судового процесу в період воєнного стану доступ до публічних сервісів, таких як Єдиний державний реєстр судових рішень та Стан розгляду справ. Однак, ЄДРСР продовжував функціонувати у внутрішній мережі судової системи та наповнюватися новими судовими рішеннями. Відновлення повного доступу до зазначених інформаційних ресурсів відбудеться після закінчення дії воєнного стану на території України.

У зв'язку з воєнним станом в Україні в судах з'явилися певні категорії справ, в яких відсутня судова практика: усиновлення, визначення місця проживання дитини в умовах воєнного стану, відшкодування збитків, завданих у наслідок воєнної агресії РФ, трудові спори в умовах воєнного стану відповідно до нового Закону України «Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану»[10]. Для правильного їх вирішення потребують перегляду відповідно до зазначених категорій справ такі процесуальні інститути як доказування, сплата судового збору.

Оголошення воєнного стану виявило нагальні проблеми щодо необхідності запровадження нових процесуальних механізмів, які б забезпечували безперервне здійснення правосуддя в таких умовах. Мова йде про запровадження дистанційного розгляду справ. На даний момент триває активна дискусія щодо внесення змін до процесуального законодавства між відповідними Комітетами ВР України та Верховним Судом.

Список використаних джерел:

1. Конституція України : Закон України від 28 червня 1996 р. №254к/96-ВР (у редакції від 21 лютого 2019р.) / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254>.
2. Попадинець Г.О. Сутність, зміст та основні ознаки судової влади. Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції № 4. 2021. С.114-117.
3. Електронний ресурс. - Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015.
4. Електронний ресурс. - Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043.
5. Електронний ресурс. - Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004.
6. Електронний ресурс. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19>.
7. Електронний ресурс. - Режим доступу: <https://sud.ua/ru/news/publication/234568>
8. Електронний ресурс. - Режим доступу: https://supreme.court.gov.ua/supreme/gromadyanam/terutor_pidsudnist/
9. Електронний ресурс. - Режим доступу: <https://pravo.ua/startuvala-protseduraty-mchasovoho-perevedennia-suddiv-perelik-sudiv-ta-umovy/>
10. Електронний ресурс. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2136-20>